

FOALIE

пентрѣ

МИШТЕ, ИИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 36.

Duminea 1. Septembrie.

1840.

SCENE ISTORICE

din

CRONICILE MOLDAVIEI.

АЛЕКСАНДРЪ ЛЪРЪШНЕАНЪЛ

1564—1569.

III.

(срмаре).

Капъл лѣ Моцок врем....

Де кѣ сеарь се фѣкѣсе де щире тѣтлор съ се адъне адоа зи, фѣнд сѣрѣтоаре, ла Митрополие знде ера съ фие ши Домпел, ка съ аскълте Литѣргиа, ши апої съ вие съ прѣзваскъ ла кѣрте.

Кънд сосї Александръ Водъ, сѣжита Слѣжѣвъ дичепѣсе ши воїерї ера тоцї адънацї.

Дшпотрїва обїчеїлѣ сеѣ, Лъпѣшнеанъл, дн зїоа ача, ера дшвѣркат кѣ тоатъ номна Домпеласкъ. Пѣрта корона Шалеолоцїлор; еар песте дѣлама полонезъ де катїфеа стакошиѣ, авеа камбанїда тѣрчеласкъ. Нічї о армѣ нѣ авеа алта де кѣт зп мїк жѣлгїѣ кѣ плѣселеле де азр; іар пїнтре вѣтмїѣ дѣлмїї съ зерїа о зѣа де сїрмѣ.

Дѣпъ че а аскълтат сѣ. Слѣжѣвъ, с'а коворїт дїн странъ, с'а дкїнат пе ла Ікоа-

не, ши апропїндѣсе де ракла сѣ. Іоан чел поѣ, с'а плекат кѣ маре степенїе, ши а сѣрѣтат моащеле сѣжїтѣлѣ. Спѣн кѣ дн шїнѣтѣл ачела ел ера фоарте галбен ла фацъ, ши кѣ ракла сѣжїтѣлѣ ар фї тресѣрїт.

Дѣпъ ачеласта сѣндѣсе еаршї дн страпъ се дитѣрпъ кѣтрѣ воїерї ши зїсе:

Воїерї дѣмнѣвоастрѣ! Дела венїреа тѣ кѣ адоа Домпїе ши пѣпъ астѣзї, ам арѣтат аспрїме кѣтре мѣлцї; м'ам арѣтат кѣмплїт, реѣ, вѣрсѣнд сѣщелеле мѣлтора. Днѣл Дѣмнезеѣ щїе де нѣмї аѣ пѣрѣт реѣ ши де нѣ тѣ кїеск де ачеласта; дар Дѣмнѣвоастрѣ щїцї кѣ м'аѣ сїлїт нѣмаї дорїнда де а vede контїнїнд гѣлчевїрїле ши вѣпзѣрїле зѣора ши алтора, каре цїнтїа ла рѣсїна церїї ши ла пеїреа меа. Астѣзї сѣлїт ал фел тревїле. Воїерїї 'ши аѣ венїт дн кѣпошїндѣ; аѣ вѣзѣт кѣ тѣрма нѣ поате фѣрѣ пѣстор, пентрѣ кѣ зїче Мѣлтѣиторѣл: „Бате-воїѣ Пѣсторѣл, ши се вор дшпѣрѣщїе Оїле.“

Воїерї дѣмнѣвоастрѣ! Съ трѣм де акѣм дн паче, ївѣндѣне ка нїще францї, пентрѣ кѣ ачеластѣ есте зпа дїн челе зече порѣчї: „Съ ївѣщїї пре апроапеле тѣѣ ка днѣшїї пре тїне.“ Ши сѣ пе

іертъм зніі пре алціі, пентрѣ къ свѣтеш мѣриторі, рѣгъндѣне Домнѣлзі пострѣ Іисус Христос — дшї фѣкъ крѣче — съ не іерте поѣ грешалеле прекъм іертъм шї пої грешїділор пострї. —

Сѣхршїнд ачаестъ денъндатъ кѣвѣлтаре, мерсе дн мїжлокѣл Бісерїчіі шї дѣпъ че се дикїнъ іаръшї, се днтѣрнѣ спре пород дн фацъ, дндреапта, шї дн стїнга, зїкѣнд: Іертацімъ оаменї вѣнї, шї воїерї дѣмнѣвоастрѣ!

Дѣмнезеѣ съ те іерте, Мѣрія та! рѣспѣсерѣ тоцї, афаръ де дої жѣнї воїерї че ста гѣндїторї, рѣзѣмацї де зп тормѣнт лѣпнъ знѣ, днсъ нїмене нѣ ле а лѣат сеама.

Лѣпншеанѣл енї дїн Бісерїкъ, пофтїнд пре воїерї съ віе ка съ оспетезе днтпрезѣнъ; шї днкѣлекѣнд се днтѣрнѣ ла палат. Тоцї се днтпрѣшїерѣ.

— Кѣм дцї паре? зїсе знѣл дїн воїерї каре іам възѣт къ нѣ іертасе пре Александрѣ Водѣ.

— Те сѣтѣіеск съ нѣ те дѣчї астѣзї ла дѣпсѣл, ла масѣ, рѣспѣпсе челалалт. Шї се аместекарѣ дн пород. Ачестїі ера Снапчїок шї Строїчі.

Ла кѣрте се фѣкѣсе маре гѣтіре пентрѣ оспѣцѣл ачеста. Вестеа се дннрѣдїесе къ Домнѣл се днтпѣкасе къ воїерї; шї воїерї се възѣра де о скїмваре че ле да пѣдежде, къ вор пѣтеа окѣпа іаръшї постѣрї, ка съ адѣне поѣ авѣцї дїн сѣдоареа церапѣлї. Кѣт пентрѣ пород, ел ера індїферент ел дїн днтпѣкареа ачаеста нѣ ацента вре зп віне, нїчї препѣнеа вре зп реѣ. Породѣл се днвоїа къ овлѣдѣіреа лѣї Александрѣ Водѣ; кѣртїа нѣмаї асѣпра Мїністрѣлї сѣѣ Модоқ, каре днтревѣнѣа кредїтѣл че аѣа ла Домн, спре днтпїлареа

глоатеї. Кѣчї де шї ера неконтенїте жаловеле овцїеї пентрѣ жѣфѣіріле лѣї Модоқ, Лѣпншеанѣл саѣ нѣ рѣспѣндеа, саѣ нѣ ле аскѣлта.

Чеасѣл прѣпнѣлї апрошїндѣсе, воїерї днчепѣрѣ а венї кѣлерї, днтговѣрѣнїцї фїеце каре къ кѣте доѣ треї слѣцї. — Лѣа сеама днсъ къ кѣртеа ера плїнъ де Лѣфѣчїі днартацї шї къ патрѣ тѣзѣрї ста дндрентате спре поартѣ; дар сокотїа къ свѣт нѣсе пентрѣ а серѣа дѣпъ овїчеїѣ черешопїа прїп салве; знїі поате къ шї препѣнеа вр'о амѣіре, дар одатѣ інтрѣнд, нѣ се маї пѣтеа днтѣрна; кѣчї пордїле ера стрѣжѣїте, шї пѣзїторїі порончїцї а нѣ лѣса съ еасѣ нїмене

Адѣпѣндѣсе воїерїі, 47 ла нѣмер. Лѣпншеанѣл се нѣсе дн капѣл месїі, авѣнд дн дреапта пре логофетѣл Тротѣшан, шї дн стїнга пре ворнїкѣл Модоқ — днчепѣрѣ а зїче *) дїн сѣрле; шї възкателе се адѣсерѣ не масѣ.

Дн Молдавіа не времеа ачеса нѣ днтродѣсесе тѣкъ жода тѣнкѣрїлор алесе. Чел маї маре оспѣд се кѣпрїндеа дн кѣтеа фелѣрї де възкате. Дѣпъ воршѣл полонез, венїа тѣнкѣрї греченїі ферте къ вердецѣрї, каре пѣтїа дн знт; апої пїлафѣл тѣрческ, шї дн сѣхршїт фрїнтѣрїле космополїте. Пѣвїза месїі шї серветеле ера де фїлалїѣ **) десѣте дн касѣ. Тїпсїіле не каре адѣчеа възкателе, талцереле шї пѣхареле ера де арцїнт. Не лѣнгъ пѣрете ста ашезате дн рѣнд маї мѣлте злчоаре пѣнтїкоасе пїне де віп де Одобецїі шї де Котнар, шї ла спателе фїеце кѣрѣїа воїер дворїа кѣте о

*) А кѣнта. Кѣвѣнт векїѣ.

**) О десѣтѣрѣ фоарте сѣндїре.

слъгъ, каре дрецаа *). Тоате ачесте слъци ера днармате.

Ап кърте пе лънгъ доъ жъичи ши патрѣ вервечи фринци, ера треї половоаче десфъндате плине де вин; слъжиториї тълка ши беа; Боіерїї тълка ши беа. Акъм капетеле днчепсеръ а се ѿферъдпта; винл дши фъчеа лъкрареа. Боіерїї дкїна ши бра пре Домн кѣ вѣвате сгомотоасе, ла каре ръспъндеа Лефечїї прин кїоте ши тълрїле прин вѣвѣите.

Акъм ера апроапе а се скъла деле мастъ, кълнд Веверїцъ рѣдикъ пахаръл, ши дкїпънд зїсе: Съ трѣїенци днтрѣ тълци аш Мърія та! съ стълпънеци цесара дн паче, ши милостївъл Дѣмнезеѣ съ те днтѣреаскъ дн гълдъл че аї пѣс, де а пѣ маї стрїка пре воіерї ши а бългїи породъл.

Н'анкъ съ сѣршеаскъ, кълчї вѣсдъганъл Армангълї ловїндъл дрепт дн фълпте дн оворї ла пълдпт.

— А! вої окърїци пре Домнъл вострѣ! стрїгъ ачеста; ла еї фълкѣї! дн мїнѣт, тоци слъжиториї де не ла спателе воіерїлор, скоцинд жългїрїле дї ловїрѣ; ши алци о-сташї адѣши де кълптанъл де лефечїї интрарѣ ши ловїрѣ кѣ савїїле дн еї. Кѣт пентрѣ Лълпшпнеанъл, ел лѣасе пре Моцок де тълъ ши се трѣсесе лънгъ о фереа-стрѣ дескїсъ, де знде прївеа тълчелърія че днчепѣсе. Ел рїдеа; іар Моцок сїмїдзїсе а рїде ка съ плакъ стълпънълї, сїмѣїа пѣръл свърлїндѣсе пе кап, ши дїнци сеї клълпцїнд. Ши кѣ адеврѣат ера гроазъ. Дн-кїпѣскъши чїнева днт'о салъ де чївчї стїпжїнї лънгъ ши де патрѣ латъ, о свѣт ши маї тълци оаменї вчїгашї ши хотърїци

спре вчїдере, калѣ ши осїнци, лълпгълдѣсе, знї кѣ фърія деспѣдеждїи ши алци кѣ а-прїндереа веѣїеї. Боіерїї неавѣнд нїчї о грїжъ, сѣрпрїншї мїшълеѣе пе дїн дос, фърѣ арме, кълдеа фър'а се маї днпротївї. Чеї маї вѣтрѣнї мѣрія фълкълдѣшї крѣче; тълци дпсъ дїн чеї маї жълнї се анѣра кѣ тѣрваре; сказпеле, талцереде такълмѣрїле месїї се фълчеа арме дн тълпа лор; знї де ши рълци се днклеѣїа кѣ фърїе де гжтъл вчїгашїлор, ши пе сокотїнд рапеле че прї-мїа, дї стрїнциа пъл дї днлѣвїшїа. Дакъл вре зпъл анѣка вре о савїе дши виндеа скълпн вїаѣа. Мълци лефечїї перїрѣ, дар дн сѣжрїшїт пълмаї ретасе нїчї зп воіер вїѣ. Патрѣ зечї ши шепте де трѣпѣрї зѣ чеа пе паркет, дн лълпта ши трѣпта, маса се рѣстѣрпасе; вчїоареле се спѣрсесѣрѣ, ши винл аместекат кѣ сълѣе фълкѣсе о вал-тѣ пе леспезїле салї.

Одатъ кѣ оторъл де сѣс, днчепѣсе в-чїдереа ши дн кърте. Слѣїїле воіерїлор вълзїндѣсе ловїте фърѣ весте де солдаѣї, плекарѣ де фългъ. Пѣцинї каре скапарѣ кѣ вїаѣъ, анѣкълнд а сѣрї несте зїдѣрї, дасе ларпѣ пе ла каселе воіерїлор; ши днвї-тълнд пре алте слѣци ши оаменї воіереѣци, вѣръллїсерѣ породъл, ши тот орашъл алер-гасе ла ноарта кърци, пре каре днчепѣсе а о тѣїа кѣ секѣрїле. Осташїї амеѣци де веѣїе фълчеа пълмаї о мїкъл днпротївїре; глоата се днтѣрта дїн тълт дн маї тълт.

Лълпшпнеанъл, пре каре дн днцїїндасе де порпїрїле породъллї, трїмїсе пре Арма-шъл сѣї днтреве че вор ши че чер? Ар-мангъл ешї.

— Еї ворпїче Моцоаче, апої днтѣр-вълндѣсе спре ачеста, спѣне, п'ам фълкѣт вї-

*) Търпа вин. К. В.

не къ м'ам шънтъит де реї ачестїи ши ам скъ-
пат деара де о ана рѣе?

— Мърія та аї зрмат къ таре дѣ-
лепчїне, рѣспнсе шършавѣл къртезан;
еѣ де мѣлт авѣм де гѣнд съ сѣтѣск пре
М. Та ла ачеста, дар вѣд къ дѣделепчї-
неа Мъріеї тале аѣ апѣкат маї 'наїнте, ши
аї фѣкѣт вїне къї аї тѣят; пентрѣ къ...
фїнд къ... ера съ...

— Вѣд къ Арманѣл дѣтързіе, зіе
Лѣпѣшмеанѣл къртѣнд пре Мокок, каре се
дѣвлѣтѣшиа дѣ ворѣѣ, дѣи вїне съ по-
рѣпческ съ де къ тѣвѣрїле дѣ простїмѣ
ачеѣ. Ха, кѣм сокоцї ши Дѣмнѣта?

— Ана, ана, съї дѣпроаще къ тѣ-
пѣрїле; пѣї вр'о пагѣѣв к'ор тѣрї кѣтева
сѣте де можїчї де време че аѣ перїт аѣ-
ца воїерї. Дар, съї омоаре де їгов.

— Мацентам с'аѣд асемене рѣспнсе,
зіе къ одерїре Лѣпѣшмеанѣл, дар съ ве-
дем дѣтѣїѣ че вор.

Дѣ времеа ачеста Арманѣл се сѣїсе
не поарта кърцїї ши фѣкѣнд семн, стрїгѣ:
Оаменї вѣнї! Мърія са Водѣ дѣтреавѣ
че врецї ши че черецї? ши пентрѣ че ацї
венїт аша къ зѣрѣа?

Простїмеа рѣмасе къ гѣра къскатѣ. Еа
пѣ се ашеапта ла асеменеа дѣтреваре. Ве-
нїсе фѣрѣ съ шїе пентрѣ че а венїт ши
че вреа. Дѣченѣ а се стрїнѣе дѣ чете,
чете, ши а се дѣтрева знїї не алцїї че съ
чеє; дѣ сѣдѣршїт дѣченѣрѣ а стрїга:

— Съ мїкнѣрезе дѣждїїле! — съ пѣ
не зацїѣскѣ!

— Съ пѣ не маї дѣмпїеаскѣ! — съ
пѣ не маї жѣѣеаскѣ!

— Ам рѣмас сѣрачї! — п'авет ванї!
— неїаѣ лѣат тодї Мокок! — Мокок! —

ел не велеѣе ши не праѣѣ! — Ел сѣтѣ-
ѣе пре Водѣ! — Съ тоарѣ! —

— Мокок съ тоарѣ! — Канѣл лѣї
Мокок врем! —

Ачест дїц зрмѣ къвѣнт гѣсѣнд зп
ехо дѣ тоате їнїїїле, фѣ ка о скїнтее еле-
ктрекѣ. Тоате гласѣрїле се фѣкѣре зп глас,
ши ачест глас стрїга: канѣл лѣї Мокок
врем!

— Че чер? дѣтревѣ Лѣпѣшмеанѣл
вѣзѣнд пре Арманѣл їнтрѣнд.

— Канѣл ворнїкѣлї Мокок, рѣспнсе.

— Кѣм? че? стрїгѣ ачеста сѣрїнд ка
зп ом че калкѣ пе зп шѣрне; п'аї азїт
вїне, фѣртате! вреї съ шѣгѣецїї дар пѣї
време де шагѣ. Че ворѣе сѣнт ачесте?
Че съ факѣ къ канѣл меѣ? дѣї снѣл къ
ецїї сѣрд; п'аї азїт вїне!

— Ба фоарте вїне, стрїгѣ Александрѣ
Водѣ, аскѣлтѣ сїнгѣр; стрїгѣрїле лор сѣ
аѣд де аїчї.

Дѣ адеѣвр' останїї не маї дѣпотрї-
вїндѣсе, породѣл дѣченѣсе а се къѣѣра
не зїѣрї, де зїде стрїга дѣ гѣра таре:
съ не деє пре Мокок! Канѣл лѣї Мокок
врем!

— Ох! пѣкѣтосѣла де мїне! стрїга тї-
кѣлосѣл. Маїкѣ прекѣратѣ фенїоарѣ, пѣ
тѣ лѣса съ тѣ прѣпѣѣеск!

Дар че ле ам фѣкѣт оаменїлор аче-
стора? Нѣскѣтоаре де Дѣмнѣзеѣ скапѣмѣ
де прїмежїдїа ачеста, ши тѣ жѣр съ фак
о Бїсерїкѣ, съ постеск кът воїѣ маї аве
зїле, съ ферек къ арцїнт Ікоана та чеа фѣ-
кътоаре де мїнѣнї дела Мѣпѣстїреа Неам-
ѣлї.

— Дар, мїлостїве Доамне, пѣї аскѣл-
та пре нїѣе процїї пре нїѣе можїчї. Пѣне

съ деа къ тѣхърѣ дѣтрѣши, съ тоарѣ тоди! Еѣ сѣнт воіерѣ маре, еі сѣнт нице проци! —

Дѣхл аристократик ши атѣнчї пѣл пѣрѣсія.

— Прочи, дар тѣлци, рѣспѣсе Лѣнѣшеанѣл къ сѣнце рече; съ отор о тѣлциме де оаменї пентрѣ вѣ ом, пѣ ар фї пѣкат? Жѣдекъ дѣмнеата сѣнгѣр, Дѣте де торї пентрѣ вѣеле монїеї дѣмїтале, кѣм зїчеаї дѣсѣци кѣнд дѣмї сѣнѣеаї къ пѣ тѣ вреа нїчї тѣ їѣеце деара. Сѣнт вѣкѣрос кѣци рѣспѣтеце породѣл пентрѣ слѣжва че тї аї фѣкѣт, вѣлзѣндѣмї оастеа лѣї Антон Секреле *), ши маї не вѣртѣ лѣсѣндѣмѣ ши трекунд дѣ партеа Томшиї.

Ох! непорочїтѣл де мїне! стрїга Моцок стѣлѣндѣшиї варѣва, кѣчї де не ворѣеле тїранѣлѣї дѣцеледеа къ пѣ маї есте скѣнаре пентрѣ ел. Дѣкаї лѣсацїмѣ съ нѣв дѣк сѣтї пѣн каса ла кале! фїе-вѣ мїлѣ де жѣнѣнеаса ши де копїланиї меї! лѣсацїмѣ съ тѣ їсноредѣсек! Ши пѣлѣдеа, ши цїна, ши сѣспїна.

— Дестѣл! стрїгѣ Лѣнѣшеанѣл, пѣ те маї вочї ка о мѣїере! фїї ровѣнѣ верде. Че съ те маї їсноредѣенї? Чеї съ снїї дѣховнїкѣлѣї? къ ециї вѣ тѣлхарѣ ши вѣ вѣлзѣторѣ? Аста о цїе тоатѣ Молдова. Хаїде! лѣацїл де л дацї породѣлѣї, шиї снѣнецї къ ачест фелѣ пѣтеце Александрѣ Водѣ челор че прадѣ деара.

Дѣдатѣ Арманѣл ши Капїтанѣл де Лѣфечїї дѣчепѣрѣ а л тѣрѣмї. Тїкѣтѣл воіерѣ стрїга кът пѣтеа, вѣрѣнд съ се дѣпротївеаскѣ; дар че пѣтеа вѣтрѣнїле лѣї шѣнї дѣпротїва ачелор патрѣ браде сѣравене

каре л трѣдеа? Вреа съ се снїрїжїнеаскѣ дѣ пїчоаре, дар се дѣмнедека де трѣнѣрїле копѣрацїлор сѣї ши лѣнека не сѣнѣеле че се дѣкїегасе не леспезї. Дѣ сѣѣрнїт пѣтерїле дѣ слѣвїрѣ, ши сателїцїї тїранѣлѣї дѣкѣндѣл не поарта кѣрцїї маї тѣлт морт де кът вїѣ, дѣ дѣвѣрѣнчїрѣ дѣ тѣлциме.

Тїкѣлосѣл воіерѣ кѣзѣ дѣ брадеме їдрей ачесте къ тѣлте капете, каре дѣтрѣ о клїпалѣ дѣ фѣкѣ вѣкѣцїї.

— Іатѣ кѣм пѣтеце Александрѣ Водѣ, ла чеї че прадѣ деара! зїсерѣ трїшишиї тїранѣлѣї.

— Съ трѣїаскѣ Мѣрїа са Водѣ! рѣспѣсе глоата. Ши тѣлзѣмїндѣсе де астѣ жѣртѣ сѣ дѣпрѣцїет.

Дѣ време че непорочїтѣл Моцок пѣрїа ачест фел, Лѣнѣшеанѣл порѣнчї съ рѣдїче маса, ши съ стрїнгѣ такѣтѣрїле; апої пѣсе съ рѣтезе капетеле вѣшїлор, ши трѣнѣрїле ле арѣкѣт не фереастрѣ. Дѣпѣ ачѣѣ лѣнд капетеле, ле ашѣлѣ дѣ мїжлокѣл месїї не дѣчет ши къ рѣндѣеалѣ, пѣїнд не але челор маї мїчї воіерї де дѣсѣт ши не ачелор маї марї де асѣпра, дѣпѣ неам ши дѣпѣ ранѣгѣрї, пѣлѣ че фѣкѣ о пїрамїдѣ де патрѣ зечї ши ѣепте кѣпѣцїне, вѣрѣѣл кѣрїа се дѣкїа пїрїн капѣл вѣлї логотѣт маре. Апої снѣлѣндѣсе не тѣнї, мерсе ла о знїѣ лѣтѣралнїѣтѣ, трасе зѣворѣл ши дрѣгѣл де лемп каре о дѣкїдеа, ши їнѣрѣ дѣ апартаментѣл Доамнїї.

Де ла дѣчепѣтѣл трагедїїї ачестїа, Доамна Рѣксанда не цїїнд нїмїк де челе че се петречеа, ера дѣгрїжїтѣ. Еа пѣ пѣтеа аѣла пїрїчина сгототѣлѣї че аѣзїсе, кѣчї дѣнѣ обїчеїѣл варѣвар а времїї де атѣнчї, фетемїле пѣ ешїа дїн апартаментѣл лор, ши слѣжнїчеле пѣ пѣтеа а се рїска дѣ мїжло-

*) Вестїт ѣеперал Ънгѣр.

къл зпї оцїмі че нѣ кѣнощѣа че есте дїсчїплїна. Ъна дїп еле маї дндрѣснѣацѣ ешїнд, азїсе ворѣѣ, кѣ есте зорѣа асѣпра лѣї Водѣѣ, шї адѣсесе ачѣастѣ| вѣсте стѣпнѣї сале.

Бѣна Доамнѣ темѣндѣсе де фѣрїа по-родѣлѣї, ера сперїатѣѣ, шї кѣнд а їнтрат Александрѣѣ, а гѣсїто рѣгѣндѣсе дїнаїнтеа Іѣоанѣї, авѣнд копїї не лѣпгѣ еа.

— А! стрїгѣ еа, славѣ Маїчѣї Домнлѣї кѣ те вѣзѣ! Мїаѣ фост таре фрїкѣ.

— Пентрѣ ачѣа прекѣт цїам фѣгѣдѣїт, цїам гѣтїт зп лѣк де фрїкѣ, вїно кѣ мїне, Доамнѣ.

— Дар че цїпете, че стрїгѣрї се азїа?

— Німік. Слѣжїторїї с'аѣ фост лѣат ла сѣадѣѣ, дар с'аѣ мїнїцїт, зїкѣнд ачѣсте, лѣѣ пре Рѣксанда де тѣлѣѣ шї о адѣсе дн салѣ.

Днтрѣ ведѣреа грозавїї прївелїцїї, еа словозї зп цїпет страмнїк, шї лешїлѣ.

— Фетееа тот фетее, зїсе Лѣпѣшнѣанѣл зїмѣнд; дн лок сѣ се вѣкѣре, еа се спарїе. Шї лѣбндо дн вѣраде о дѣсе дн апартаментѣрїле еї. Апої днтрѣрѣндѣсе еарѣшїї дн салѣ, гѣсї пре кѣпїтанѣл де Лѣфечїї шї пре Арманѣл ацѣптѣндѣл.

— Тѣ пѣне сѣ арѣнче песте зїд хоїтѣрїле кѣнїлор ачѣстора, їар тїтвеле лор сѣ ле дншїре не зїд, зїсе Лѣфечїлѣї. Еар тѣ, адресѣндѣсе кѣтрѣ Арман, сѣ мї пѣї тѣна не Спанчїок шї не Строїчї.

Днсѣѣ Строїчї шї Спанчїок ера акѣт апропе де Ністрѣѣ. Гонашїї дї ажѣлсерѣѣ токмаї кѣнд трѣчѣа хотарѣл.

— Спѣнецїї чѣлѣї че в'аѣ трїмїс, стрїгѣѣ кѣтрѣ еї Спанчїок, кѣ не вом веде дѣл'а нѣ тѣрї!
(ва зрѣта).

ІДЕЇ РАПСОДІЧЕ-

10.

Інсектеле.

Інсектеле сѣлїт вїетѣцїї, каре дн лок де сѣнѣе рошѣѣ, аѣ сѣкѣрї алѣе. Ачѣстѣѣ вїетѣцїї дѣпѣ че аѣ ажѣнс ла перѣфекцїа са аѣ деосебїт кап, пепт, шї фоале. Шї де аїчѣа се пѣтеск Інсекте, саѣ дн тѣїерї. Капѣл чѣлор маї тѣлте аре коарне пїпѣїтоаре, зпеле аѣ фѣлчї, алтеле вом днковрїгат. Пїчїоаре аѣ чѣл пѣцїн шасе, зпеле 150. — Стрѣктѣра трѣпѣлѣї есте осевїтѣѣ, креерї аѣ мїчї, шї сїмплї. Інїма есте дн спате днтрѣн канал ашезатѣѣ, дн каре днсѣѣ пїчї о вѣлпѣ нѣ рѣсарѣе. Аѣ фоарте тѣлцїї тѣнїкї. Омїда де кѣмпї (тѣнда попїї) аре 4,000 шї де аїчѣа се вѣдѣл пентрѣ че вїетѣцїїле ачѣстѣѣ дн пропорцїе кѣ тѣрїмѣѣ лор апа пѣтѣрїнїче сѣлїт. Дѣлѣнѣѣ трѣпѣлѣї де амѣндѣѣѣ пѣрцїїле аѣ нїде гѣзрїде мїчї, шї ачѣстѣѣ сѣлїт дн Інсекте оргanelе рѣсѣфлѣрїї. Пот трѣї маї тѣлт фѣрѣѣ а рѣсѣфла, шї дн аер стрїкѣат. Окїї лор сѣлїт саѣ сїмплї, ка ла алте вїетѣцїї, саѣ комѣвїшї. Пѣцїне аѣ пѣтаї дої окїї (пѣрѣчїле, пѣдѣкїїле) чѣле маї тѣлте аѣ 6—8 (пѣїанженѣѣ) окїї, афарѣѣ де рак, сѣлїт дн Інсекте пемїшкѣторїї. Ъпеле аѣ трѣпѣл аконерїт кѣ арїшї гроасе, скорѣдоасе, алтеле кѣ перї, саѣ флочї. Флѣтѣрїї аѣ арїшї кѣ пѣне, саѣ кѣ солзї сѣпцїрїї аконерїте, каре де тѣлте орї жоакѣѣ чѣа маї фрѣтѣоасѣѣ колоаре. — Чѣле маї тѣлте аѣ арїшї. Дн зпеле спѣцїї пѣтаї вѣрѣвѣтѣшїї сѣлїт кѣ арїшї.

Лѣкѣеск Інсектеле не пѣтѣлїт, дн арѣворї, не їерѣзрїї, дн вїетѣцїї сѣгѣтѣоаре, дн пасерї ш. а. Чѣле маї тѣлте ведѣеск сѣлї-

гвратиче, ши пѣтаі ла дпѣрекѣре се апро-
ше зна де алта; знеле трѣсек дп соціетѣці
марі, саѣ ренѣвлічі ажѣтѣнд зна не алта,
ши лѣкрѣнд пентрѣ вѣнѣл комѣн; алѣна,
фѣрніка, знеле лѣкѣсте. Челе маі тѣлте
аѣ болд де тѣіестріе.

Храна лор респѣнде локѣлѣ дп каре
се афлѣ. Ачестѣ вѣтѣці пѣ тѣпѣнкѣ пѣ-
маі ка сѣши цінѣ віаѣа, чі ши еквиліврїѣ
дптре алте вѣтѣці, ши плапте. О оmidѣ
тѣпѣнкѣ дп 24 де чеасѣрї де треі орї
маі тѣлт, декѣт че есте трѣпѣл еї. —
Мѣіерѣшка знелі спедї де лѣкѣсте тѣпѣнкѣ
дпаште капѣл вѣрѣтѣшѣлѣі, апої атѣп-
чеа се дппревѣнѣ кѣ трѣпкіѣл ачестѣіа, дѣпѣ
дппревѣнаре тѣпѣнкѣ ши ачеста, знеле
аѣ ши арте, адекѣ аче, венїп, спре скѣтіре.

Ла челе маі тѣлте Инсекте деосевїрѣ
соїѣлѣі есте ка ши ла челелалте вѣтѣці.
Дп знеле атѣт мѣіерѣшка, кѣт ши вѣр-
ѣтѣшѣ атѣта деосевїре аратѣ, деїаї гѣп-
ді, кѣт кѣ сѣшт де кїлініте спедї п. е. вер-
нїї с. Іон. Дптре алѣнї, вѣсне, ши фѣр-
нїчі челе маі тѣлте сѣшт фѣрѣ секс, аде-
кѣ се пресеск ши се паск, фѣрѣ а фї ши
еле волнїче а прѣсі. Ла знеле се фаче
дпперекѣрѣ дп звор, ши кѣтева пѣтаї а-
тѣнчїа аѣ арїнї. Челе маі тѣлте се дп-
перекѣзе пѣтаї одатѣ дп віаѣѣ, ши мо-
артѣ лор есте о зрмаре не рѣтѣїгоаре
а дпперекерї, ши пѣтаї дѣкѣ лісе ва опрї
дпѣрекѣрѣ пот маі лѣпгѣ врѣме трѣї,
ла знеле п. е. ла копенїлѣ, ши ла пѣречїї
де кѣтп крѣще мѣіерѣшка греоапѣ дптро
тѣрїме не гѣндїтѣ. Ла фѣрнїчеле алѣе
есте матка (мѣта) кѣнд о се паскѣ де 2,000
де орї маі гроасѣ, де кѣт че аѣ фост па-
їнте де дпѣрекѣре. Челе маі тѣлте оаѣ
оаѣле сале дп локѣл феѣлор сѣї прїетоаре,

знеле пѣа оаѣле дп алте вѣтѣці вїї. п. е.
тѣска кѣкѣчїостѣ, каре пѣпѣ ла 20,000 де
пѣї аре дп сіне. Знеле п. е. пѣдѣкїї де
фрѣнзе се прѣсеск ши прїп оаѣ, ши вїї.

Ап вѣзѣт дп дескрїерѣ трѣпѣрїлор па-
тѣрале вїї, кѣткѣ челе маі тѣлте се скїп-
ѣѣ, адекѣ арѣорїї ланѣдѣ фрѣнза, цїоасе-
ле пѣрѣл, пасерїле пѣлеле, атѣвїїле пѣлѣ,
ѣа знеле дїп атѣвїї ши пенцї аѣ ши маі
таре скїпѣаре фїнд кѣ пѣї пѣ сѣшт асѣ-
менѣ пѣрїндїлор; дпсѣ пїчі ла о класѣ
дїп челе маі сѣс зїсе, атѣта де таре есте
скїпѣарѣ ка ла Инсекте, кѣчї дїп ачесѣѣ че-
ле маі пѣцїне рѣтѣп кѣт саѣ пѣскѣт дп
тоатѣ віаѣа лор, чї се скїпѣѣ дп деосевї-
те перїодѣрї дп маі тѣлте фоарте, дп каре
тоатѣ стрѣкѣра трѣпѣлѣ се прѣфаче.
Форма, дп карѣ Инсектеле се паск се пѣ-
мене Ларѣѣ, саѣ Оmidѣ. Оmidеле де
ши се паск фоарте пїчі, креск фоарте рѣ-
педѣ, аша omїda рошїе де салкѣ кѣтпѣлѣ-
це крескѣтѣ кѣ 72,000 де орї маі тѣлт
де кѣт кѣнд саѣ пѣскѣт. Знеле аѣ пїчі-
оаре, їарѣ алтеле сѣшт фѣрѣ пїчіоаре, мо-
ліїле, дпсѣ арїнї пѣ аре пїчі зна, ши пѣ
сѣшт пѣтїпчїоасе а се прѣсі, чї пѣтаї тѣ-
пѣнкѣ, креск ши ланѣдѣ пѣлѣ де 4—5
орї. — Дѣпѣ че ларѣа сіпѣѣце кѣ їаѣ вѣ-
пїтѣретѣ а се скїпѣа органїзаѣїа, їа се дп-
пѣпѣше, адекѣ дпшї фаче о дѣѣрѣкѣтїп-
те, дп карѣ аѣѣпѣтѣ врѣтѣ, дїп карѣ се
їасе Инсект перѣфект ши дп старѣ ачеста
се пѣмене Пѣпѣшѣѣ. Пѣпѣшеле се мїш-
кѣ, ши се хрѣпеск дп дѣѣрѣкѣтїпѣ са,
алтеле се дпкїд кѣ тотѣл ши петрек дп-
трѣп сопн, ачеста врѣме фѣрѣ а се мїш-
ка, саѣ а тѣпка. пѣпѣшеле знеле скѣрѣѣ
врѣме сѣшт аша, алтеле дої апї, дп врѣлѣѣ
дппѣлѣшїрїї Инсектѣл се фаче тот маі пер-

фект, ші ка врѣмѣ са фѣ тѣлт маї фрѣмос ші кѣ тотѣл скімбат іасе дін темница знде ера дѣкис, ші акѣта се пѣмѣще Інсект. Дін ачестѣ знеле пѣ аѣ гѣрѣ, пентрѣ ачеїа пічі пѣ тѣлѣнкѣ, чі кѣм прѣсеск цепѣл сѣѣ, ші мор, знеле трѣсск пѣмаї о зі, алтеле маї тѣлт. Знеле тѣлѣнкѣ кѣ тотѣл алте тѣлѣкрї, де кѣт кѣнд ераѣ ларве п. е. тѣска. Челе вѣрѣ арїні п. е. пѣдѣкеле, пѣїанженѣл пѣ се скімѣѣ, чі пѣмаї лапѣѣ де врео кѣтева орї пѣлѣ, ші скімѣѣ колѣарѣ дѣсѣ пѣречїле есте сѣпѣс метаморфосїей.

Дін Інсекте знеле сѣпт венїпате п. е. Скорпїа. Дн пѣрѣїле кѣлѣвроасе дн пѣсетѣра Інсектелор есте кѣ тѣлт маї прїмеждїоасѣ де кѣт дн челелалте, ші адѣче боале первоасе.

Дін Інсекте сѣпт кѣпоскѣте пѣлѣ ла 44,000 де спеції ші се днпарт дн шапте рѣндѣрї; фїентекаре рѣнд дн маї тѣлте цепѣрї, ші фїентекаре цеп, дн маї тѣлте спеції. Рѣндѣрїле сѣпт зрѣтѣоаре.

1. Гонціїле (кѣрѣшї) дн каре знеле дѣлѣлѣ не зскат, алтеле дн апѣ. 2. Цїѣтѣтате де арїні. Аїчіа се цїн молїїле, грезрѣшѣ, лѣкѣстеле, скорпїа, стелїца (пѣдѣкїле де лемн) аре 700 де спеції кѣпоскѣте, пѣдѣкїле де фрѣпзе, а 3. флѣтѣрїї пѣне ла 1,000 де спеції кѣпоскѣцї. 4. Мрежеарїні аїчеа се цїне тѣска де ої тѣзка де прїтѣварѣ, ш. а. 5. Арїпїелоасе аїчеа се пѣтѣрѣ вѣспѣ, алвїпа, фѣрпїка. 6. Доарїні аїчеа се пѣтѣрѣ тѣскої, ші тѣщеле дн каре 400 де спеції копоацет. А 7. Фѣрѣ арїні аї-

чеа се пѣтѣрѣ пѣдѣкеле, дн каре 66 де спеції кѣпоацет. Пѣдѣкеле се прѣсацѣ фоарте іѣте, дн доѣ тѣїерѣцїе дн 8 сѣптѣ-тѣшї пот ешї 10,000 де пѣдѣкї, каре кѣте зп ап пот треї. — Некѣрѣцїенїа ші стрїкарѣ сѣкѣрїлор трѣнѣлѣї дї дн тѣлѣдѣцїе фѣрѣ сѣлѣ, ші кѣпѣлѣ аша зісѣ воала пѣдѣкїлор карѣ пічі капетеле дн коронате пѣ аѣ крѣцат. Ірод, Сѣла, Фїлїп ал П-лѣ Країѣл Спанїей дн ачестѣ боалѣ аѣ тѣрїт. Негрї тѣлѣнкѣ пѣдѣкїї кѣ чел маї вѣп апетїт. — Пѣречїї, мїшконїї, пѣїанженѣл, ракѣ, аре 181 де спеції. Др. Васїч.

ПРОВЕРБЇ РОМѢНЕЦЇ.

(зрѣаре).

Чїне спарѣ стїклеле ле плетѣце.
Нїчі зп пророк пѣсе чїнстѣце дн Патрїа са.
Чїне іѣвѣце крѣчѣ се зсѣкѣ ка крѣчѣ.
Везіцї вѣрна дн окїл тѣѣ, дар пѣ гѣлоїѣ дн трал алтѣїа.
Рѣде дракѣ де порѣшѣеле негре шї пѣ ел пѣ се vede.
Дѣцї попо пїтѣнїї шї батѣцїї іана кѣ кѣлѣкѣле.
Дѣлѣ пѣлѣтѣ шї кал де цїпере.
Чїне аре Дѣтнезеѣ дн чер, аре шї пе пѣ-тѣлїт.
А немерїт орѣѣ Брѣїла.
Че се пацѣ дн пісїкѣ шоаречї тѣлѣлѣкѣ.
Чееа че веї сѣтѣпа ачееа шї веї сечера.
Чїне сапѣ гроапа алтѣїа каде ел дн трѣлїеа.
Сѣлѣршїтѣ дн коронѣазѣ треаба.
Нѣ стрїка орѣѣ пе гѣцѣе.
Пїсїка знде п'адѣцїе ї пѣте. (вор маї зрѣма).